

լու վտանգի մէջ դնել: Արդէն մարդա-
վարութիւնը քեզի սորվեցուցած է այս.
այսօրուն համառօտ դասն ալ նոյնը քեզի
կը զուրցէ, կարծեմ, անանկ կերպով
մը որ աւելի տպաւորութիւն ընէ պիտի
վրադ: Ի՞նչ կ'ըլլայիր եթէ երբեք տես-
նայիր մէկը՝ որ ասանկ պարզ երեւոյթ
ունեցող կատակով մը՝ առջեւ մեռնէր:

Որպէս զի քեզ այս անախորժ գա-
ղափարով չթողում, քեզի մնաս բարով
ըսելէս առաջ՝ կ'ուզեմ այս դրան վարա-
գուրին, ներքին սենեկին, և խողովակ-
ներուն՝ որոնց վրայ խօսեցայ մինչև հի-
մա, անունները սորվեցնել:

Դրան վարագոյրը կը կոչուի՝ — voile
du palais — քմաց առագաստ:

Ներքին սենեակը կը կոչուի — ar-
rière-bouche — կոկորդ:

Ստամոքսին խողովակը կ'ըսուի — oe-
sophage — որկոր:

Թոքոց խողովակը կը կոչուի — la-
rynx — հագագ:

Այս խողովակիս մուտքը — glotte —
աւցիկն է, և պզտի կափարիչը որ կու-
գայ զան կը գոցէ կլլելու ժամանակը
կ'ըսուի — épiglote — զանկիկ:

Քեզնէ կը խնդրեմ որ այս անուննե-
րուս մեկնութենէն ազատ ընես զիս,
ապա թէ ոչ ծայրը պիտոր չբերենք:
Առջի երկուքը գաղղիարէն ըլլալով՝ դիւ-
րաւ կը մեկնուին: Միւս չորսերը յու-
նարէնէ առաջ կու գան, և այս գիտ-
նալդ բաւական է: Ի վերայ այսր ամե-
նայնի անուններէն բան մը չելլեր: Ես
բաւական է որ ապահով ըլլամ որ կըր-
ցայ քեզի աղէկ հասկցնել այս առար-
կայից գործելուն կերպը, և վերջը դու
ինչպէս ուզես անուանէ զանոնք:

Հիմա աղէկ բռնէ ինքզինքդ: Մեծ
սենեակներուն ճամբան ենք, և տէրը
տեսնալու կ'երթանք, այն հռչակաւոր
տանտէրը, որուն մարդիկ չեն կրնար
մօտենալ՝ եթէ ոչ շատ մը արարողու-
թիւններէ ետքը:

Կը շարունակուի:

ԳԱՂՂԻՈՅ ԲԻԻԻԻ ՆՈԴՐԸ ՏԱՄ

ԵՒՐՈՊԵՈՅ ԱՄԵՆԷՆ ԲԱՐՁՐ ԱՐՁԱՆԸ

Այն երկիրները որոնց միջէն Լուար
գետը կ'անցնի՝ Գաղղիոյ գոհար մըն են,
ուստի Գաղղիացի ճանապարհորդք մե-
ծաւ ախորժով իրենց քայլերը դէպ 'ի
այս փառաւոր գետը կ'առնուն: Միւս
կողմանէ Ալպեոնեա և Լիոնի գաւառը
ճանապարհորդելն ալ շատ դիւրագնոյ
է: Ով որ բնութեան տեսարանները
կ'ախորժի, իր քայլը դէպ 'ի լեռը կ'առ-
նու, որ իր զարմանալի կազմութեամբը՝
պանչելի տեսարաններ կը ներկայա-
ցընէ: Մինչդեռ ձորին մէջ որուն մէջէն
Լուար գետը կ'անցնի, ամենայն ինչ
կեանք է և շարժում. հոս տեղս միայ-
նութեան լռութիւնը կը տիրէ: Կարծես
թէ երկրիս տէրութիւնները այս տեղս
մէկմէկու վրայ իյնալով, ահագին ժայ-
ռերը մէկմէկու վրայ կործաններ են. ա-
մենէն մեծ հրաբխային խառնակու-
թիւնը հոս տեղս կը տեսնուին: Սակայն
այս խառնակութեան մէջէն՝ անդորր ու
խաղաղ Բիւի գիւղաքաղաքը կ'ամբառ-
նայ, և անոր ետեւը հսկայաբարձ մայր
եկեղեցւոյն գմբէթը կը տեսնուի 5000
ոտք բարձրութեամբ, և լերան կոնաձե-
մը: Ասոր գագաթը ուխտական եկեղե-
ցի մը կայ, որ Գաղղիոյ ամենէն հինը և
ամենէն յաճախուածն է, և անոր գա-
գաթնակիտէն՝ քանի մը տարիէն 'ի վեր
Աստուածածնի արձանը կ'ամբառնայ,
որ Եւրոպիոյ ձուլածոյ արձաններէն ա-
մենէն մեծն է, 16 մեղր բարձր, և 17
լայն անմիջապէս այն տեղ ուր տրամա-
գիծը մեծագոյնն է: Դիւրաւ կրնայ
հասկցուիլ որչափ դժուարին եղած պի-
տոր ըլլայ և որչափ աշխատանք պատ-
ճառած այս արձանիս ձուլուածքը, և
հիմակուան գտնուած տեղը հանուիլ
ու զետեղուիլը: Սակայն ամենէն աւելի
զարմանալի բանը Պոնասիէօ ձուլագոր-
ծին ճարտարութիւնն է, որ այն յաղթ
արձանին վրայ յաջողեր է կուսական
գեղեցկութեան նախատիպ գաղափարը
պահելու: Որպէս զի ընթերցողը կարե-

ԳԱՂՂԻՈՑ ԲԻՒՆԻ ՆՈՂԻՐԸ ՏԱՄ, ԵՐԵՎԱՆԻ ՍԵՆՆԵՆ ԲԱՐՁՐ ԱՐՁԱՆԸ

նայ գաղափար մը ստանալ թէ որչափ ահաւոր երեւոյթ ունի այս յիշատակարանը, բաւական է ըսել որ Յիսուս մանկան գլուխը միայն՝ 2200 ֆունդ կը կշռէ։ Այս յաղթ արձանը իր բարձր գագաթէն՝ բոլոր Գաղղիոյ վրայ կը նայի, և անոր համար ալ իրաւամբ՝ Գաղղիոյ Նոդըր Տամ անունը կը կրէ։

ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԻՈՔ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

(Տես էրես 306)

Մեծատան մը տան ուսուցիչը

Այն ատենէն սկսեալ երբ իշխանը իր բարեյիշատակ կողակցին գերեզմանին անձամբ այցելութեան գնաց, օր աւուր վրայ դէպ ի աղէկը կը դիմէր. և քահանային խրատուն հետեւելով՝ բացօթեայ տեղեր կ'անցընէր ժամանակը, որով լեւրանց զովութիւնը անտառաց և հովտաց առողջարար հոտը իրեն շատ օգուտ կ'ընէին։ Առաջուան պէս սկսաւ նորէն սիրած զբօսանքը ի գործ դնել. քահանայն ալ շատ անգամ անոր ընկեր կ'ըլլար։ Բայց այն շրջագայութեանց մէջ եթէ կարելի ըլլար գիտող ըլլալ անոնց՝ յայտնի կրնար կարգացուիլ քահանային դիմաց վրայ՝ որ կ'ուզէր և կը ջանար իշխանին բան մը զուրցնել, բայց չհամարձակելով ինք զինքը կը բռնէր, զգալով որ իր ըսելու բանը շահաւէտ ընելու ժամանակը չէր եկած։

Դրացի կալուածատէր մը, որուն հետ սերտ բարեկամ էր մեր իշխանը, օր մը իրեն քաղաքավարական նամակ մը գրելով՝ կը ծանուցանէր թէ քանի մը ամսէ ի վեր տունը ուսուցիչ մը առեր էր տղոց համար, որ այնպիսի հանճարաւոր տաղանդի տէր էր, և անանկ բնական կերպով կը վարուէր տղոց հետ՝ որ խաղալով հետեւնին՝ անոնց ամեն բան կ'ուսուցանէր. ուստի և կը յորդորէր

զինքը որ իր տղայքն ալ այս վարժապետին խաւրէ։

Այս բանիս հաճելով մեր իշխանը իսկոյն հաւանութիւն տուաւ. և խօսք զրին մէջերնին որ վարժապետը շաբաթ մը կալուածատիրոջ տղոցմով իշխանին տունը գայ, և փոփոխակի շաբաթ մըն ալ իշխանին տղայքն անոր տունը երթան. և այս կարգը շարունակ պահուի։ Երկու բարեկամաց ալ ունեցած ձիոց ու կառաց զիւրութիւնը, ամեն օրու անբարեխառնութեանց դժուարութիւններու դարման էր։ Ուստի և տղայքն ալ ըստ այսմ'պայմանի, մերթ հոս մերթ հոն ուսման ընթացքնին անվրէպ կը կատարէին։

Սակայն ժողովրդապետը շատ չէր ախորժած որ իշխանը դրացի բարեկամին նամակ գրելէն առաջ՝ իրեն չէր հարցուցած ուսուցչին որպիսութիւնը, ուստի և մարդավարութեան անտեղի բան մը չընելու համար՝ չէր ուզեր կանխել ճշմարիտը զուրցնել։ Թէպէտ և տղայքը կարդալ, գրել, հաշուել կը սորվէին, սակայն քրիստոնէավայել կրթութիւն չէին առներ՝ որուն վրայ չէր անդրադառնար իշխանը, տեսնելով որ ամբողջ քրիստոնէական վարդապետութիւնը ի բերան կը սորվին։ Այլ քահանայն ուրիշ խորին կերպով մտածելով գոհ չէր ըլլար. վասն զի երբեմն տղայքը քննելու ժամանակ անոնց տուած պատասխանէն կը չափէր թէ ուսուցչին կերպը շատ պակասաւոր է. անոր ջանքը միայն տղոց միտքը սրելն ըլլալով՝ անոնց սիրտը, որ հոգւոյն պարտէզն է, կորդ անմշակ կը թողուր։ Ասիկայ իշխանին հասկըցնելը և զինքը հաւանութեան բերելը շատ դժուար կ'երևար քահանային, մանաւանդ որ վարժապետն իշխանին սիրտը բովանդակ իրեն գրաւած էր։ Սակայն կը խորհէր թէ օր մը յարմար ատենը կու գայ. վասն զի փորձ ըլլալով գիտէր թէ գործ մը լաւագոյն կերպով ընելու համար՝ պէտք չէ փութալ, որով կը լռէր երբ իշխանը զուսուցիչը գովելէն չէր կշտանար։ Քահանային լուութիւնը ժամանակաւ արթնութեան